

ལེན་ཞེ་གསུམ་པ། མོ་མཚན་གྱི་ནད་གསོ་བ།

ГЛАВА 43 ЛЕЧЕНИЕ БОЛЕЗНЕЙ ЖЕНСКИХ ПОЛОВЫХ ОРГАНОВ

དེ་ནས་ཡང་དང་སྒྲོང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་གྱིས་འདི་སྐད་ཅེས་གསུངས་སོ། །ཀྱེ་དང་སྒྲོང་ཆེན་པོ་ཉན་ཅིག།

Затем снова мудрец-риши Ригпей Еше (*rig pa'i ye shes*) молвил: «О, великий мудрец-риши, слушай же!

མོ་མཚན་ནད་ལ་རྒྱ་རྒྱུ་དབྱེ་བ་དང་། །རྟགས་དང་བཅས་ཐབས་ནམ་པ་བཞི་ཡིས་བསྟན།

Болезни женских половых органов объясняются в четырёх темах: причины, классификация, симптомы и методы лечения.

རྒྱ་རྒྱུ་ཉལ་པོ་མང་དུ་སྦྱད་པ་དང་། །ཁྲག་འཇག་བྱ་བཅས་རྩིས་ལ་ཟས་སྦྱོད་ལོག་དེ་ཡིས་མངལ་ནད་མ་ལུས་སྦྱིད་པར་བྱེད།

1 Причины и условия. Частые вступления в половые связи, неправильные питание и образ жизни [во время] кровотечения и после рождения ребёнка — это провоцирует все без исключения болезни матки.

དབྱེ་བ་རྒྱང་མཁྲིས་ཁྲག་དང་བད་ཀན་འདུས།

2 Классификация. Они бывают из-за лунг, трипа, крови, бекен и сложными (*'dus*).

དེ་རྟགས་རྒྱང་གྲུང་མངལ་ནང་ཚོར་མེད་བཅ། །ཟླ་མཚན་སླ་ཞིང་སྤུ་བཅས་ཉུང་དུ་འཛེག་ །ཁྱ་ཁ་སྟེ་ཞིང་སེམས་ཅན་ཡོད་སྟམ་
སེམས། །ཟླ་མཚན་རྟགས་སམ་འབྱུང་དང་སྐྱེན་དུ་འདྲིལ། །ཁ་འཆུས་ཁུ་བ་སྟོན་བྱམ་ཉར་པོ་སོགས། །མངལ་ནང་མི་བཟད་དུ་མ་
འབྱུང་བར་བྱེད། །

3.1 Их симптомы. В случае лунг — матка теряет чувствительность, немеет, менструация жидкая, пенистая, скудная, мочевого пузыря «слабый», кажется, как будто в нём насекомое, менструация продолжительная или «завихряется», сворачивается в опухоль трен (*skran*). Шейка [матки] закручивается, поэтому семя выливается, либо она сжата или раскрыта.

མཁུ་ལྷན་གྱི་མཆོད་པེ་ལྷན་གྱི་མཆོད་པེ། མཆོད་པེ་ལྷན་གྱི་མཆོད་པེ། མཆོད་པེ་ལྷན་གྱི་མཆོད་པེ།

3.2 В случае трипа — менструация тёмно-жёлтая, вонючая, чувство жжения, жар и гнойные выделения.

ཁྱེད་ཀྱི་མཚན་མི་ཆད་ཏེ་ཏུ་འཇག་།

3.3 В случае крови — менструация не прекращается, постоянное кровотечение.

བད་ཀན་གཡའ་གྲང་རྒྱག་ཆུང་སྤྱིན་བག་འཛག་།

3.4 В случае бекен — зуд, [хочется] холодного, боли несильные, клейкие выделения.

འདུས་པ་ལས་གྱུར་ནད་ཀྱན་ཅེད་པར་བཤད། །དེ་ལྟར་མངལ་ནད་ཀྱན་གྱིས་བྱ་མི་འཛིན།།

3.5 В случае сложного [нарушения] — все болезни заявляют о себе. При любых подобных болезнях матки — ребёнка не зачать.

བཅོས་ཐབས་མངལ་ནད་པལ་ཆེར་རྒྱང་ཡིན་པས། །སྤྱི་འཛུགས་འཇམ་ཚེ་དྲགས་ཀྱིས་གསོ་བར་བསྒྲགས། །དེ་འོག་འཆུས་པ་
བསང་ཞིང་ཁ་བྱམ་སྤང་། །ཅུ་སྐབས་འཇམ་པོས་མངལ་ནད་ཀྱན་སྤངས་ཏེ། །གོ་སྟོང་གྲུ་དག་རྒྱུ་ལྷ་བི་བི་ལིང་། །བྱི་ར་ནས་
ཆོག་ཐལ་བ་བ་ཤ་ཀ། །ལ་ལ་ཕུད་དང་ཅི་ཏྱ་ཀ་ནམས་ནི། །ཆང་དང་མར་བཅོས་མངལ་ནད་གཞང་འབྱུང་སེལ། །ར་སྒྲ་གཟེ་མ་
བ་ཤ་ཀ་བསྟོལ་སྤང། །རྒྱ་སྟོས་ཀ་རྒྱ་ཀ་རི་བྱ་ཏྱ་དང་། །རྒྱུ་ལྷ་ཐང་ཤིང་ཁུ་བ་མར་དུ་བསྟོལ། །ཡེ་ཏུ་ལ་བྱུགས་མངལ་ནད་གཞུག་
པར་བྱ། །

4.1.1 Методы лечения. Поскольку болезни матки, как правило, вызываются лунг, то рекомендуется лечить промасливанием, джамци и компрессами, в дальнейшем искривление выправлять, а сжатие вычищать мягкими [средствами] для просветов каналов — так вычищают все болезни матки. Сваренный в чанге и масле [состав] из *go snyod, shu dag, rgyam tshwa, pi pi ling, zi ra, nas tshig thal ba, ba sha ka, la la phud, tsi tra ka* устраняет болезни матки и шангдрум (*zhang 'brum*). [Больную нужно] поить вскипячённым [отваром] из *ra sna, gze ma, ba sha ka*. Вскипячённым в масле [составом] из *rgya spos, kaNDa ka ri, ru rta, rgyam tshwa*, смолы *thang shing*, смазывать тампон (*ye'u*) и вводить в матку.

མཁྱིས་གྱུར་སང་ཕྱོག་བྱ་ཏྱ་བ་ཤ་ཀ། །ཁུ་བ་ཡེ་ཏུ་ལ་བྱུགས་མངལ་དུ་བཏང་། །ཉེ་ཤིང་ཁུ་བ་འོ་མ་མར་བསྟོལ་ཁུར། །ར་མཉེ་ཉེ་
ཤིང་ཤིང་མངར་རྒྱན་འབྱུང་དང་། །བ་ལེ་བི་བི་ལིང་དང་ཀ་ར་སྤང་། །མངལ་ཁྲག་ཁུ་བའི་ནད་སེལ་བྱ་སྟེད་མཆོག།

4.1.2 При болезни от трипа нужно смазывать тампон (*ye'u*) отваром *seng phrom, ru rta, ba sha ka* и вводить в матку. В жидкость, получившуюся из отвара *nye shing*, прокипячённого с молоком и маслом, добавить *ra mnye, nye shing, shing mngar, rgun 'brum, ba le ka, pi pi ling*, сахар и мёд — это устраняет болезни маточной крови, [нарушения удержания] семени и отлично способствует зачатию.

གཟེ་མ་ཉེ་ཤིང་འོ་མ་སྤར་བའམ། །ཤིང་མངར་སྤང་ཅི་སྟེར་པ་བྱི་ཡུ། །འབྲས་བུ་རྒྱན་སྤར་མངལ་ཁྲག་འཇོག་པ་གཅོད། །

4.1.3 Состав из *gze ma* и *nye shing* с молоком или *shing mngar*, мёд, *skyer pa*, *pri yangku* с водой, в которой промывали рис, — останавливает кровотечение из матки.

བད་གྱུར་བྱ་རམ་ཆང་དང་ཨ་ཅུའི་ཆང་། བི་བི་ལིང་དང་ཨ་ཅུ་ལྷགས་ཕྱེ་སྤྱང་། རྟག་རྩུ་རྩུ་མ་ཚུ་ཨ་བྱག་འབྲས་བྱ་གསུམ། སྤྱང་དང་སྤྱར་བས་བད་ཀན་མངལ་ནད་སེལ། །

4.1.4 При болезни от бекен [прибегают] к чангу на бурам или *a ru ra*, составом из *pi pi ling*, *a ru ra*, *lcags phye* с мёдом или из *nag tshur*, *rgyam tshwa*, *a byag*, ‘*bras bu gsum* (три плода) с мёдом устраняют болезни матки от бекен.

ཚ་བ་ལྔ་དང་བ་གཅིན་མས་བཏང་བྱ། མཁྲིས་ལ་ཤིང་མངར་འོ་མར་བཅས་བ་དང་། རླུང་ལ་སེ་འབྲུ་ལྷན་མར་སྤྱར་བ་བཏང་། ལྷན་བ་གཉིས་འབྲེལ་འདུས་བ་ཀུན་གྱིས་གསོ། །

4.2 Следует вводить снизу [в случае бекен] «пять жгучих» (*tsha ba lnga*) с коровьей мочой; в случае трипа — *shing mngar* с молоком, в случае лунг — *se 'bru* с топлёным маслом. В сочетанных случаях — соединять два [метода лечения], в сложных — лечить всеми.

ཀུན་ལ་ཅུ་རྟ་རྩུ་མོས་འབྲས་བྱ་གསུམ། སྤྱ་དག་ཤིང་ཀུན་ར་མཉེ་རྟོང་ལེན་བཙོད། ཤིང་མངར་ཉེ་ཤིང་ཡུང་སྤྱར་ལ་ལ་ཕུད། ལྷན་མར་མངལ་ནད་སྤྱ་བའི་ནད་ཀུན་སེལ། གཏོན་འཛོམས་མངལ་ཆགས་དུས་ཟོས་བྱ་འཆི་གསོས། ཞིས་གསུངས་སོ། །

4.3 Во всех случаях лечебное масло из *ru rta*, *rgya spos*, ‘*bras bu gsum* (три плода), *shu dag*, *shing kun*, *ra mnye*, *hong len*, *btsod*, *shing mngar*, *nye shing*, *yung ba*, *skyer pa*, *la la phud* устраняет все болезни матки и [нарушения удержания] семени, подавляет вредоносные влияния (*gdon*), а при употреблении во время беременности предотвращает смерть плода.» Так сказано.

བདུད་ཅི་སྒྲིང་པོ་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་གསང་བ་མན་ངག་གི་རྒྱུད་ལས་མོ་མཚན་གྱི་ནད་གསོ་བའི་ལཱ་ཤེ་བཞི་བཅུ་ཙམ་གསུམ་
པའོ།།

Это сорок третья глава «Лечение болезней женских половых органов» из
«Сущности амриты — восьмичленной тантры тайных наставлений».

перевод с тибетского на русский: Анастасия Теплякова